

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра суспільних комунікацій та регіональних студій

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Майя НІКОЛАЄВА

“17” вересня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП ДО ФАХУ

Рівень вищої освіти

Перший (бакалаврський)

Спеціальність

054 Соціологія

Освітньо-професійна програма: Соціологія

ОНУ

2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціологія». – Одеса: ОНУ, 2022.
– 31 с.

Розробник: Місійчук Тамара, к.соціол.н., доцент кафедри суспільних
комунікації та регіональних студій

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри суспільних комунікації та
регіональних студій

Протокол № 1 від “30” серпня 2022р.

В.о завідувача кафедри Е.С. (Оксана СНІГОВСЬКА)

Погоджено із гарантом ОПІ «Соціологія»

Тетяна (Тетяна КАМЕНСЬКА)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК)

Факультету міжнародних відносин, політології та соціології

Протокол № 1 від “30” 08 2022 р.

Голова НМК О.Х. (Олег ХОРОШИЛОВ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ВСТУПЛО ФАХУ»

<p><i>Найменування показників</i></p>	<p><i>Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти</i></p>	<p><i>Характеристика навчальної дисципліни</i></p>	
<p>Загальна кількість: кредитів – 9 годин –270 залікових модулів- 2 змістових модулів –4 ІНДЗ* – Курсова робота (вид завдання)</p>	<p><i>Галузь знань</i> <u>05 «Соціальні та поведінкові науки»</u> <i>Спеціальність - 054</i> <u>Соціологія</u> <i>Рівень вищої освіти:</i> <u>Перший (бакалаврський)</u></p>	<p>очна форма навчання <u>Дисципліна обов'язкова</u> Рік підготовки: <i>1-й</i> Семестр <i>1-й</i> <i>2-й</i> Лекції <i>20 год.</i> <i>24 год.</i> Практичні, семінарські <i>20 год.</i> <i>26 год.</i> Лабораторні Самостійна робота <i>120 год</i> <i>150 год</i></p>	<p>заочна форма навчання <u>Дисципліна обов'язкова</u> Рік підготовки: <i>1-й</i> Семестр <i>1-й</i> <i>2-й</i> Лекції <i>8год.</i> <i>8год.</i> Практичні, семінарські <i>8год.</i> <i>8год.</i> Лабораторні Самостійна робота <i>120 год</i> <i>150 год</i></p> <p><i>Індивідуальне завдання:</i> <i>Курсова робота</i> Форма підсумкового контролю Залік - 1 сем. <u>Іспит - 2 сем.</u></p>

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: формування у студентів, які беруться до опанування соціологічного фаху, знань про коло проблем соціологічної науки та діяльності соціологів-практиків. Актуалізується необхідність сформувати у студентів сприйняття соціології через соціологізацію процесу мислення, засвоєння знань, вмінь та навичок цілісного, структурованого та системного бачення соціальної реальності.

Завдання:

- засвоїти особливості соціологічного підходу до аналізу суспільних процесів, методи застосування і освоєння соціологічного знання; основні етапи становлення соціологічної системи знань;
- створити основи для самостійного оперування системою наукових соціологічних, соціально-психологічних, юридичних понять та досягнути глибокого засвоєння студентами категорій, законів, принципів, які утворюють соціологію; розкрити теоретико-методологічні принципи побудови соціології;
- визначати місце і роль соціології в системі наук про суспільство, призначення прикладних аспектів використання соціологічного знання;
- сформувати цілісне уявлення про соціологічну освіту, етапи її розвитку і наповнення на сучасному етапі;
- ознайомити із можливими варіантами майбутньої професійної діяльності, розкрити потенціал тих знань, які отримуються під час навчання та засвоїти основні положення професійної етики соціолога;
- сформувати мотивацію для засвоєння соціологічних знань та умінь наукового пізнання суспільства, для поглиблення знань на основі оволодіння класичними та сучасними теоріями та концепціями;
- визначати основні тенденції проблеми суспільного розвитку в ХХІ ст. та роль соціолога у з'ясуванні, дослідженні та способах вирішення цих проблем.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях

ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним

ЗК07. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.

СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій.

СК07. Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефаківців.

СК08. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога.

Програмні результати навчання (ПРН):

РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.

РН02. Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми

РН11. Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефаківців. РН12.

Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент/-ка повинен/-на

знати:

- логічно прогностичну цінність соціологічного знання у соціальній та професійній діяльності як соціально-особистісної компетентності;

- основні напрями діяльності соціолога-практика, соціолога-дослідника і ученого тощо;
- особливості соціологічного підходу при аналізі суспільних процесів;
- об'єкт, предмет і методологію, історію становлення та розвитку соціологічної науки, основні соціологічні теорії й категорії, їх характеристики та особливості;
- природу виникнення та функціонування соціальних спільнот та соціальних груп, види та наслідки соціальних процесів, типи та структуру суспільств в цілому, й, зокрема, соціальних об'єднань та організацій, специфіку їх інтересів.
- наукові соціологічні підходи до вивчення про «соціальне», особистість, чинники впливу її формування в процесі соціалізації, основні закономірності і форми регуляції соціальної поведінки;
- форми соціальних взаємодій, чинники соціального розвитку, способи та засоби структурування соціальних явищ та процесів;
- методи застосування і освоєння соціологічного знання: методологію та методи соціологічних досліджень, способи збору та аналізу соціологічних даних,

вміти:

- викладати засвоєний матеріал;
- здійснювати порівняльний аналіз теорій, підходів, поглядів представників соціології;
- знаходити аспекти застосування соціологічного знання при аналізі суспільних процесів; визначати роль особистості в соціальних процесах;
- - визначати соціальний аспект в явищах суспільного життя;
- - орієнтуватися в історії соціологічних вчень, шкіл і напрямів;
- адекватно використовувати категоріальний апарат науки в аналізі явищ соціального життя;
- поєднувати теоретичні узагальнення та емпіричні результати в аналізі соціальних закономірностей;
- володіти основами соціологічного аналізу, застосовувати його у своїй професійній діяльності;
- застосовувати дані результатів соціологічних досліджень та сформовані соціальні та законодавчі технології у формуванні успішної власної життєдіяльності та свого близького, родинного та професійного оточення у комунікаціях в різних сферах та галузях суспільства.
- використовувати навички урегулювання як власних дій, так регулювання взаємодією з суб'єктами соціально-професійного впливу на основі знань статусного репертуару та соціально-рольової поведінки у суспільній та професійній діяльності.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. НАУКОВИЙ ФАХОВИЙ СТАТУС СУЧАСНОЇ СОЦІОЛОГІЇ.

Тема 1. Місце соціології серед різних царин знання, її взаємовідносини з іншими науками.

Види знання. Повсякденне та наукове знання. Засоби пізнання, характерні для повсякденного знання як результат цілеспрямованого процесу. Наукове знання як різновид знання. «Неспеціалізоване» знання. Специфіка та критерії наукового знання. Поняття «наука та її головна мета. Зміст поняття «соціологія» Методи наукового пізнання. Суб'єктивність та об'єктивність. Соціологія та повсякденне знання. Науки природничі та суспільні. Проблема єдності природничо-наукового та суспільно-наукового знання. Розрізнення повсякденного осягнення суспільного життя та наукового його вивчення.

Тема 2. Основні риси та поняття та категорії науки «Соціологія»

«Соціальне» як окрема реальність. Поняття про «суспільне» та «соціальне». Країна, держава, суспільство – визначення сутності понять. Соціологічна інтерпретація категорії «суспільство» та багатозначність поняття «суспільство» в соціальних науках. Потреба в науковому вивченні суспільства. Суть та значення методу (методів) та прийомів соціологічного вивчення соціальної реальності. Особливості дії соціальних законів, співіснування соціальних явищ, тенденцій розвитку, залежності між соціальними явищами. Категорії та поняття в соціології: макро- та мікро- рівень, соціальна система та структура (основні елементи), соціальна динаміка та статика, соціальні відносини й ін. «Поведінковий» підхід. Співвідношення соціології з соціогуманітарними науками (історія, соціальна психологія, політологія, демографія і т. д.) Сутність соціологічного знання. Специфіка соціологічної системи знання.

Тема 3. Об'єкт, предмет та функції соціологічного знання.

Соціальна та наукова проблеми. Визначення об'єкта і предмета соціології. Зміст основних функцій: пізнавальні, методологічні, практичні, інженерні та їх взаємодія. Соціологічний «кут погляду». Дискусії навколо предмета соціології

Структура та рівні соціологічного знання. Місце і роль загальної соціологічної теорії, спеціальних соціологічних теорій і конкретно-соціологічних досліджень. Структура та рівні соціологічного знання: теоретична соціологія, теорії середнього рівня (спеціальні та галузеві теорії), емпіричний рівень досліджень.

«Соціальні спільноти» - як ключове поняття у визначенні «соціології».

Тема 4. Соціологія як професія: основні вимоги та стратегії.

Професія соціолога як широкий комплекс певних знань і навичок. Віддзеркалення предмету соціології в професійних якостях соціолога. Різноманіття напрямів діяльності соціолога. Підготовка до здійснення певної професійної стратегії: навчання у ВНЗ, самопідготовка, отримання додаткової освіти (іноземні мови, суміжні професії тощо), проходження різного роду практик (виробнича, педагогічна тощо), включення в наукову роботу шляхом участі в конференціях і публікації тез і статей. Можливості викладацької стратегії в соціології. Соціолог-консультант як напрям професійної діяльності. Управлінські стратегії в діяльності соціолога.

Морально-етичні якості соціолога як елементи забезпечення високої результативності праці соціолога. Поняття професійної етики соціолога: сутність та елементи. Професійний кодекс соціолога: структура і ключові елементи. Загальноморальні принципи соціологічного співтовариства. Етичні норми у сфері організації професійної і трудової діяльності, у сфері науково-дослідницької діяльності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. СОЦІОЛОГІЧНА ОСВІТА: ФОРМУВАННЯ СОЦІОЛОГІЧНИХ ЗНАТЬ ТА УМІНЬ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ СУСПІЛЬСТВА

Тема 5. Історія становлення та розвитку соціологічної науки.

Етапи інституціоналізації науки «Соціологія». Хронологічний, національний, персоніфікований та проблемний аспекти. Інституційно-організаційні критерії. Внутрішній і зовнішній фактори розвитку науки та особливості детермінації предметної галузі соціології: Парадигми та школи в історії соціології. Предмет соціологічного аналізу в теоріях вчених класичного періоду. Соціологія та «протосоціологія». Визначення хронологічних рамок існування соціології. Створення «науки про суспільство». Генеза соціології, проголошуванні цілі та їх реалізація. Огюст Конт, Г.Спенсер, Е.Дюркгейм, Г.Зіммель, М.Вебер – засновники соціології. Основні етапи розвитку соціології за М.Елброу.

Тема 6. Соціологія в Україні.

Особливості української соціологічної думки. Логіка сучасних поглядів на предмет соціології. Передумови соціологічної думки в Україні. П.Д.Юркевич, Б.О.Кістяківський й ін. Внесок діяльності М.Грушевського у розвиток історико-соціологічної думки в Україні. Соціологія М.Шаповала.

Розвиток соціологічної думки в Україні 60-х років ХХ ст. у рамках Інституту філософії АН УРСР. Створення соціологічних відділів. 1990-ті рр. - початок функціонування перших соціологічних факультетів при Київському та Харківському університетах, Києво-Могилянській Академії. Інститут соціології НАНУ. Соціологічна асоціація України. Академічні соціологічні установи та дослідницькі колективи як суб'єкти проведення фундаментальних і прикладних соціологічних досліджень. Провідні українські виші за напрямом підготовки «Соціологія».

Тема 7. Тенденції суспільного розвитку в ХХІ столітті: загальна характеристика.

Соціологічна теорія: традиції і сучасність. Концептуальні основи соціології ХХІ століття. Виклики соціології ХХІ століття: глобалізація, пост класицизм, постмодернізм. Роль інтегралістської соціології П.Сорокіна. Феноменологічна соціологія: досвід аналізу повсякденного світу. Етносоціологія: сучасний контекст. Сучасна соціологія конфлікту: образ соціальної реальності. Соціологія суб'єктивної реальності. Медіа та масова комунікація. Соціальний капітал у соціологічній теорії. Соціологія соціальної нестабільності. Соціологія війни.

Тема 8. Інституціоналізація соціології як науки.

Поняття інституціоналізації. Етапи та процеси утворення соціального інституту. Наука як соціальний інститут. Роль соціології та соціологічного знання для розвитку суспільства. Основні етапи та процеси інституціоналізації: від протосоціології до сьогодення. Соціологічні співтовариства та науково-дослідні організації в Україні та за її межами. Інформаційні ресурси отримання соціологічної інформації в сучасності. Перспективи розвитку соціологічної науки та соціологічних центрів досліджень соціальної дійсності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. СУСПІЛЬСТВО ЯК ОБ'ЄКТ СОЦІОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ.

Тема 9. Соціальні взаємодії як механізми процесів обміну у суспільстві.

Особливості суспільства як сукупності історично сформованих способів і форм взаємодії і об'єднання (діяльності, відносин, поведінки, спілкування тощо) індивідів та їх груп. Теоретичні підходи, які науковці використовують при вивченні суспільства, його сутність, ознаки, типи тощо. Специфіка соціологічного аналізу суспільства: основні поняття та категорії: суспільні та соціальні відносини. наукові категорії та їх характеристики. Ставлення, відносини, відношення. Соціальна дія та соціальні відносини в соціологічних концепціях науковців. Потреби, інтереси та цінності як основи соціальної взаємодії та дії. Місце потреб, інтересів та цінностей у системі суспільства, групової та міжособистісної взаємодії, крос-культурних зв'язків. Механізми солідаризації соціуму. (М.Вебер, Т. Парсонс, Р. Мертон, Д. Рисмен, А.Маслоу та ін.)

Тема 10. Соціальна система та структура суспільства.

Суспільство як соціальна система, що характеризується динамічністю і саморозвитком. Сфери суспільного життя як підсистеми суспільства: економічна, політична, соціальна і духовна. Соціальна структура та соціальна система: особливості визначення. «Соціальний порядок», «диференціація» та «нерівність» - дефініції, що створюють інтегральне уявлення про елементи і властивості соціальної структури. Макро-мікро- рівні наукового дослідження суспільства: Особливості та принципи структурування суспільства. Види соціальної структури: ідеальна, нормативна, організаційна, випадкова.

Соціальні групи: група як соціальна система, цілі, структура, ресурси. Теорії груп. Соціальні інститути: способи утворення та форми функціонування. Критерії класифікації. Інституціоналізація. Структура, функції та дисфункції соціальних інститутів. Соціальні спільноти. Поняття соціальної спільноти та її види, ознаки та критерії виокремлення.. Соціальні організації та соціальні об'єднання.

Тема 11. Особистість у системі соціальних зв'язків.

Людина. Індивід. Індивідуальність. Особистість. Особистість як сукупність соціальних характеристик та соціальних відносин. Виховання. Навчання. Категорії

соціальної ролі та соціального статусу. Соціалізація: процес та основні компоненти. Етапи та агенти соціалізації. Соціальна адаптація та інтеріоризація. Соціальні ролі: рольовий репертуар та класифікація ролей особистості. Види статусів. Статусний набір. Особливості приписаного та здобутого статусу.

Тема 11. Особистість у системі соціальних зв'язків.

Соціальна стратифікація. Історичні типи. Фундамент та профіль соціальної стратифікації. Основні поняття, що класифікують соціальну нерівність. Теорії соціальної стратифікації. К. Маркс, Е. Дюркгейм, М. Вебер, П. Сорокін – творці концепцій соціальної стратифікації. Особливості стратифікації суспільства. Соціальна стратифікація як носій диференціації в Україні (Н.Коваліско). Соціальні ексклюзії/інклюдії: визначення понять; види та процеси у сучасному суспільстві У.Бек, В. Хмелько, С. Оксамитна й ін.

Тема 12. Соціальна стратифікація суспільства.

Соціальна стратифікація. Історичні типи. Фундамент та профіль соціальної стратифікації. Основні поняття, що класифікують соціальну нерівність. Теорії соціальної стратифікації. К. Маркс, Е. Дюркгейм, М. Вебер, П. Сорокін – творці концепцій соціальної стратифікації. Особливості стратифікації суспільства. Соціальна стратифікація як носій диференціації в Україні (Н.Коваліско). Соціальні ексклюзії/інклюдії: визначення понять; види та процеси у сучасному суспільстві У.Бек, В. Хмелько, С. Оксамитна й ін.

Тема 13. Соціальна мобільність та її історичні тенденції.

Соціальна мобільність: поняття, типи, види класифікації. Основні чинники мобільності. Поняття соціального простору. Соціальний (соціокультурний) статус як вузол зв'язків, відносин діючого суб'єкта, що дозволяє визначити положення суб'єкта в соціальному просторі. Роль як актуалізація статусу, його динамічний аспект. Інтереси як синтез потреб, цінностей, мотивів дій соціальних суб'єктів.

Вітчизняні та зарубіжні дослідження соціальної мобільності. Проблеми соціальної стратифікації і мобільності в сучасній Україні - Н. Коваліско. Становлення середнього класу в сучасному українському суспільстві.

Тема 14. Соціальні процеси та соціальна динаміка суспільства.

Характеристика соціального процесу. Соціальна динаміка, соціальні зміни та соціальний розвиток та їх співвідношення, зміст та спрямованість соціального розвитку.

Джерела соціального розвитку. Соціальні рухи. Соціальні протиріччя як джерела соціального розвитку, їх класифікація та характеристика основних видів. Соціальні конфлікти у структурних та функціональних змінах: класифікації видів та їх характеристики. Соціальні процеси, їх структура, закономірності, особливості визначення.

Особливості соціальних змін в сучасному українському суспільстві: за результатами соціологічного моніторингу. Проведеного Інститутом соціології НАНУ та ін. соціологічними Центрами України. Н.Паніна, Є.Головаха, В.Паніотто й ін.

Тема 15. Соціальна взаємодія у повсякденному житті. Різноманіття проявів соціальної поведінки.

Соціальна взаємодія як процес, за допомогою якого люди діють та реагують з іншими. Взаємодія та види комунікації: (вербальна та невербальна комунікації). Соціальні норми та правила. Різноманіття та відхилення у поведінкових дій. Сутність і різновидність санкцій. Феномен етикету. Експерименти Г. Гарфінкеля. Соціальне конструювання реальності. Соціальна взаємодія з точки зору І. Гофмана. Феномен Інтернету. Аналіз впливу мережі Інтернет на соціальне життя. Моделі масової комунікації (зміст, напрямки, вплив). Феномен медіаімперіалізму.

Поняття та види девіантної та делінквентної поведінки. Біологічні, культурологічні, психологічні, соціологічні пояснення девіації. Теорія аномії Е. Дюркгейма. Теорія соціальної напруги Р. Мертона. Теорія стигматизації. Конфліктологічне пояснення девіації. Основні фактори девіації. Девіантні субкультури. Вплив ЗМІ на формування девіантної поведінки. Поняття та види соціального контролю: основні теорії. Вплив девіантних груп та об'єднань на соціальну структуру суспільства.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ

Тема 16. Прикладна соціологія, її призначення і специфіка.

Взаємозв'язок теоретичного, фундаментального напряму розвитку соціології з прикладними її аспектами. Сутність і роль теорій середнього рівня. Потреба суспільства в соціологічних дослідженнях, в соціологічній інформації. Можливості класичних теорій для пояснення явищ сучасності проблем сучасного суспільства. Соціально-практична діяльність соціолога. Методи соціальної інженерії. Соціологічні служби і організації, центри соціологічних досліджень: принципи і ефективність діяльності. Взаємозв'язок теорії і практики в науці.

Тема 17. Методологія соціологічного дослідження як спосіб наукового пізнання соціальної дійсності. Спеціальні методи соціологічного дослідження. «Методологія» у загальнонауковому та соціологічному знанні. Методологія, метод, методика. Методологія як спосіб наукового пізнання соціальної дійсності. Поняття методу. Системність соціологічного підходу. Знання про суспільство як системи з позиції трьох фундаментальних соціологічних категорій - суспільства, культури, особистості. Стратифікаційний, інституціональний, організаційний і комунікативний підходи - концептуальна і теоретико-методологічна основа галузевої соціології: економічної, політичної, правової, соціології релігії, освіти сім'ї і т. і. Спеціальні методи соціологічного дослідження. Загальнонаукові та спеціальні методи збору інформації в процесі досліджень. Якісні та кількісні методи збору первинної інформації, їх характеристика: особливості, недоліки та переваги. Основні методи збору соціологічної інформації: спостереження, опитування, аналіз документів, експеримент: переваги, особливості, недоліки.

Тема 18. Види соціологічного дослідження.

Розрізнення повсякденного осягнення суспільного життя та наукового його вивчення. Повсякденні уявлення та соціологічний дослідницький проект. Поняття про соціологічне дослідження: фундаментальні та прикладні. для класифікації: за характером, за типом логічної задачі, по відношенню до об'єкта та виду об'єктів дослідження й ін.. Особливості розвідувального, описового та аналітичного дослідження. Комплексний характер аналітичного дослідження. Соціальний моніторинг. Разове та повторне дослідження; трендові, лонгитюдні - як попередній етап глибоких та масштабних досліджень. Вибір методів отримання інформації в описовому дослідженні. Особливості підготовки аналітичного. Соціологічні дослідження в Україні: стан та перспективи.

Тема 19. Програма соціологічного дослідження.

Основні елементи програми соціологічного дослідження: логічний план, схема понять операціональної інтерпретації, характеристика методів. Теоретико-методологічна частина програми: інтерпретація концептуальної схеми дослідження - мета, об'єкт, предмет, задачі, гіпотези; Завдання до методики пошуку, виміру, реєстрації, аналізу даних (генеральна, вибіркова сукупності; репрезентативність, одиниці відбору. Визначення індикаторів. Поняття і основні типи вибору об'єктів дослідження. Організаційна частина дослідження: план-мережевий графік робіт. Збір інформації. Аналітична частина: кодування, обробка та аналіз соціологічної інформації. Проблеми виміру в соціологічних дослідженнях.

Тема 20. Соціологічна освіта: історія розвитку, структура, форми.

Зв'язок соціологічної освіти з історією соціології. Світовий досвід підготовки соціологів (з XIX століття до сучасності). Розвиток соціології і соціологічної освіти в 20-і – 30-і рр. Ренесанс соціології в 50-і–60-і роки. Введення спеціальності «прикладна соціологія» (1977). Діяльність радянської соціологічної асоціації. Відкриття перших соціологічних факультетів (1989). Соціологічна освіта як елемент системи освіти. Соціологічна освіта як підготовка фахівців у галузі соціології. Структура соціологічної підготовки в Україні. Загальне і специфічне в соціологічній освіті. Рівні соціологічної освіти. Об'єктивне зростання ролі соціології в суспільстві і проблеми затребуваності

соціології як вузівської дисципліни. Можливості соціології в підвищенні адаптивного потенціалу особистості.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
Змістовий модуль 1. Науковий статус соціології.										
Тема 1. Місце соціології серед різних царин знання, взаємовідносини з іншими науками.	14	2	2		10	14				14
Тема 2. Основні риси, поняття та категорії науки «Соціологія»	14	2	2		10	16				16
Тема 3. Об'єкт, предмет та функції соціологічного знання.	16	2	2		12	16	2	2		12
Тема 4. Соціологія як професія: основні вимоги та стратегії.	16	2	2		12	14				14
Разом змістовий модуль 1.	60	8	8		44	60	2	2		56
Змістовий модуль 2. Формування соціологічних знань та умінь наукового пізнання суспільства. Становлення соціології, її еволюція, сучасний стан										
Тема 5. Історія становлення та розвитку соціологічної науки.	12	2	2		8	14				14
Тема 6. Соціологія в Україні.	16	4	4		8	16				16
Тема 7. Тенденції суспільного розвитку в XXI столітті: загальна характеристика.	18	4	4		10	14				14
Тема 8. Інституціоналізація соціології як науки.	14	2	2		10	16	2	2		12
Змістовий модуль 2.	60	12	12		36	60	2	2		56
Модуль 1,2	120	20	20		80	120	4	4		112
Змістовий модуль 3. Суспільство як об'єкт соціологічного аналізу.										

Тема 9. Соціальні взаємодії як механізми процесів обміну у суспільстві	12	2	2		8	14	2	2		10
Тема 10. Соціальна система та структура суспільства.	12	2	2		8	12				12
Тема 11. Особистість у системі соціальних зв'язків.	12	2	2		8	10				10
Тема 12. Соціальна стратифікація суспільства	12	2	2		8	10				10
Тема 13. Соціальна мобільність та її історичні тенденції.	12	2	2		8	10				10
Тема 14. Соціальні процеси та соціальна динаміка суспільства.	10	2	2		6	10				10
Тема 15. Соціальна взаємодія у повсякденному житті. Різноманіття проявів соціальної поведінки	10	2	2		6	10				10
Разом змістовий модуль 3.	80	14	14		52	76	2	2		72
Змістовий модуль 4. Прикладні аспекти використання соціологічного знання.										
Тема16. Прикладна соціологія, її призначення і специфіка.	12	2	2		10	12				12
Тема 17. Методологія соціологічного дослідження як спосіб наукового пізнання соціальної дійсності. Спеціальні методи соціологічного дослідження.	12	2	2		8	20				20
Тема 18. Види соціологічного дослідження.	12	2	2		10	12				12
Тема 19. Програма соціологічного дослідження.	14	2	2		10	14				14
Тема 20. Соціологічна освіта: історія розвитку, структура, форми.	16	2	4		10	16	2	2		12
Разом змістовий модуль4	70	10	12		48	74	2	2		70
Разом модуль 3,4	150	24	26		100	150	4	4		142
Всього	270	44	46		180	270	8	8		254

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарські заняття не передбачені.

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Назва теми	Кількість годин
<p>Тема 1. Повсякденне знання в науці соціології. Визначення сутності, особливостей та ролі повсякденного знання. Характеристика методів пізнання. Означення засоби пізнання, характерних для повсякденного знання як результату цілеспрямованого процесу. Розкриття поняття суб'єктивності та об'єктивності, та труднощів у визначенні специфіки науки та головної мети науки. Виокремлення методів наукового пізнання.</p>	2
<p>Тема 2. Соціологія як наука: місце і роль соціології в системі суспільних наук. Особливості гуманітарних та суспільних наук та їх специфіка. Що вивчає соціологія? Як визначити предмет та об'єкт науки? Де криється суб'єкт? Роль соціології серед соціальних та поведінкових наук. Чому є дискусії навколо предмета соціології. Що означає «поведінковий» підхід. Співвідношення соціології з соціогуманітарними науками (історія, соціальна психологія, політологія, демографія і т. д.) Визначення сутності соціологічного знання та специфіки соціологічної системи знання.</p>	2
<p>Тема 3. Об'єкт, предмет та функції соціологічного знання. Визначення соціальної та наукової проблеми. Способи визначення об'єкта і предмета соціології. Характеристика та зміст основних функцій соціологічної науки: пізнавальні, методологічні, практичні, інженерні та їх взаємодія. Місце і роль загальної соціологічної теорії, спеціальних соціологічних теорій і конкретно-соціологічних досліджень. Структура та рівні соціологічного знання: теоретична соціологія, теорії середнього рівня (спеціальні та галузеві теорії), емпіричний рівень досліджень. «Соціальні спільноти» - як ключове поняття у визначенні соціології.</p>	2
<p>Тема 4. Соціологія як професія: основні вимоги та стратегії. Положення про Професійну етику соціолога. Професія соціолога як широкий комплекс певних знань і навичок. Віддзеркалення предмету соціології в професійних якостях соціолога. Різноманіття напрямів діяльності соціолога та можливість поєднання різних стратегій. Роль підготовки до здійснення певної професійної стратегії: навчання у ВНЗ, самопідготовка, отримання додаткової освіти (іноземні мови, суміжні професії тощо), проходження різного роду практик (виробнича, педагогічна тощо), включення в наукову роботу шляхом участі в конференціях і публікації тез і статей, використання можливостей «наскрізної тематики» в процесі навчання, участь в проведенні соціологічних досліджень. Можливості викладацької стратегії в соціології. Соціолог-консультант як напрям професійної діяльності. Управлінські стратегії в діяльності соціолога. Морально-етичні якості соціолога як елементи забезпечення високої результативності праці соціолога. Поняття професійної етики соціолога: сутність та елементи. Професійний кодекс соціолога: структура і ключові елементи. Загальноморальні принципи соціологічного співтовариства. Етичні норми у сфері організації професійної трудової діяльності, у сфері науково-дослідницької діяльності</p>	2

<p>Тема 5. Суспільство як предмет соціологічного аналізу. Предмет соціологічного аналізу в теоріях вчених класичного та сучасного періоду й окреслення особливостей української соціологічної думки. Роль хронологічного, національного, персоніфікованого та проблемного аспектів у специфіці соціологічного знання. Етапи інституціоналізації науки «Соціологія».</p> <p>Соціологічні теорії класичного періоду. Соціологія та «протосоціологія». Визначення хронологічних рамок існування соціології. Створення «науки про суспільство». Генеза соціології, проголошуванні цілі та їх реалізація. Огюст Конт, Г.Спенсер, Е.Дюркгейм, Г.Зіммель, М.Вебер – засновники соціології.. Основні етапи розвитку соціології за М.Елброу.</p>	2
<p>Тема 6.Сучасні тенденції розвитку соціологічної діяльності. Соціологія як вид знання для практичної діяльності фахівців різних сфер та галузей суспільства. Основи формування теорій середнього рівня та міждисциплінарних напрямів у соціології. Становлення і розвиток нових концептуальних напрямків соціальних досліджень соціології XXI ст. Міждисциплінарні підходи до вивчення соціального життя суспільства, його соціальної реальності як здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел про об'єкт та предмет соціології Логіка сучасних поглядів на предмет соціології та еволюцію його змісту. Формулювання завдань та функцій соціологічного дослідження в соціологічному знанні</p>	2
<p>Тема 7. Соціологічний аналіз проблем сучасної України.</p> <p>Особливості української соціологічної думки. Логіка сучасних поглядів на предмет соціології. Передумови соціологічної думки в Україні. П.Д.Юркевич, Б.О. Кістяківський й ін. Внесок діяльності М.Грушевського у розвиток історико-соціологічної думки в Україні. Соціологія М.Шаповала.</p> <p>Розвиток соціологічної думки в Україні 60-х років ХХ ст. у рамках Інституту філософії АН УРСР. Створення соціологічних відділів..1990-ті рр..-початок функціонування перших соціологічних факультетів при Київському та Харківському університетах, Києво-Могилянській Академії. Інститут соціології НАНУ. Соціологічна асоціація України. Академічні соціологічні установи та дослідницькі колективи як суб'єкти проведення фундаментальних і прикладних соціологічних досліджень. Провідні українські виші за напрямом підготовки «Соціологія».</p>	2
<p>Тема 8. Інституціоналізація соціології як науки.</p> <p>Поняття інституціоналізації. Етапи та процеси утворення соціального інституту. Наука як соціальний інститут. Роль соціології та соціологічного знання для розвитку суспільства. Основні етапи та процеси інституціоналізації: від протосоціології до сьогодення. Соціологічні співтовариства та науково-дослідні організації в Україні та за її межами. Інформаційні ресурси отримання соціологічної інформації в сучасності. Перспективи розвитку соціологічної науки та соціологічних центрів досліджень соціальної дійсності.</p>	2
<p>Тема 9. Соціологічний аналіз соціальної системи та структури суспільства. Характеристика елементів соціальної структури. Соціальні взаємодії та відносини, процеси соціальної динаміки (соціальні протиріччя, зміни, розвиток як підґрунтя для виокремлення методологічних підходів до визначення напрямів досліджень у сферах та галузях соціального життя, елементах соціальної структури суспільства на макро- та мікро- рівнях. Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні, науково-дослідній та науковій діяльності, при спілкуванні, а також для збору, аналізу, обробки.</p>	2

<p>Тема 10. Прикладні аспекти використання соціологічного знання: інтерпретації та оперування основними категоріями й поняттями соціології. Пошук інтерпретацій у науковому знанні (теоріях та концепціях) про «соціальне»; соціальну систему, соціальну структуру, соціальні відносини, соціальну мобільність, соціальну стратифікацію, соціальну динаміку й ін. Способи формування й оволодіння сучасними знаннями про суспільство у соціально-професійній діяльності Соціологічний «кут погляду».</p>	2
<p>Тема 11. Суспільство як об'єкт соціологічного аналізу. Соціальні взаємодії як механізми процесів обміну. Особливості суспільства як сукупності історично сформованих способів і форм взаємодії і об'єднання (діяльності, відносин, поведінки, спілкування тощо) індивідів та їх груп. Теоретичні підходи до вивчення суспільства: сутність, ознаки, типи тощо. Специфіка соціологічного аналізу суспільства: основні поняття та категорії: суспільні та соціальні відносини. Наукові категорії та їх характеристики. Ставлення, відносини, відношення. Соціальна дія та соціальні відносини в соціологічних концепціях науковців. Потреби, інтереси та цінності як основи соціальної взаємодії та дії. Місце потреб, інтересів та цінностей у системі суспільства, групової та міжособистісної взаємодії, крос-культурних зв'язків. Механізми солідаризації соціуму. (М.Вебер, Т. Парсонс, Р. Мертон, Д. Рисмен, А.Маслоу та ін.)</p>	2
<p>12. Соціальна система та структура суспільства. Суспільство як соціальна система, що характеризується динамічністю і саморозвитком. Сфери суспільного життя як підсистеми суспільства: економічна, політична, соціальна і духовна. «Соціальний порядок», «диференціація» та «нерівність» - дефініції, що створюють інтегральне уявлення про елементи і властивості соціальної структури. Макро- мікро-рівні: особливості та принципи структурування суспільства. Види соціальної структури: ідеальна, нормативна, організаційна, випадкова. Соціальні групи: група як соціальна система, цілі, структура, ресурси. Теорії груп. Соціальні інститути: способи утворення та форми функціонування. Критерії класифікації. Структура, функції та дисфункції соціальних інститутів. Соціальні спільноти. Поняття соціальної спільності. Види спільнот. Ознаки та критерії виокремлення. Основні характеристики соціальних спільнот: наявність умов життєдіяльності. Соціальні організації та соціальні об'єднання.</p>	2
<p>Тема 13. Соціальна стратифікація суспільства. Соціальна стратифікація. Історичні типи. Фундамент та профіль соціальної стратифікації. Основні поняття, що класифікують соціальну нерівність. Теорії соціальної стратифікації. К. Маркс, Е. Дюркгейм, М. Вебер, П. Сорокін – творці концепцій соціальної стратифікації. Особливості стратифікації суспільства. Соціальна стратифікація як носій диференціації в Україні (Н.Коваліско). Соціальні ексклюзії/інклюдії: визначення понять; види та процеси у сучасному суспільстві У.Бек, В. Хмелько, С. Оксамитна й ін.</p>	2

<p>Тема 14. Соціальна мобільність та її історичні тенденції. Соціальна мобільність: поняття, типи, види класифікації. Основні чинники мобільності. Поняття соціального простору. Соціальний (соціокультурний) статус як вузол зв'язків, відносин діючого суб'єкта, що дозволяє визначити положення суб'єкта в соціальному просторі. Роль як актуалізація статусу, його динамічний аспект. Інтереси як синтез потреб, цінностей, мотивів дій соціальних суб'єктів. Вітчизняні та зарубіжні дослідження соціальної мобільності. Проблеми соціальної стратифікації і мобільності в сучасній Україні - Н. Коваліско. Становлення середнього класу в сучасному українському суспільстві.</p>	
<p>Тема 15. Соціальна динаміка суспільства. Соціальна динаміка, соціальні зміни та соціальний розвиток та їх співвідношення, зміст та спрямованість соціального розвитку. Джерела соціального розвитку. Соціальні рухи. Соціальні протиріччя як джерела соціального розвитку, їх класифікація та характеристика основних видів. Соціальні конфлікти у структурних та функціональних змінах: класифікації видів та їх характеристики. Соціальні процеси, їх структура, закономірності, особливості визначення. Особливості соціальних змін в сучасному українському суспільстві: за результатами соціологічного моніторингу. Проведеного Інститутом соціології НАНУ та ін.. соціологічними Центрами України. Є.Головаха, В.Паніотто.</p>	
<p>Тема 16. Соціальна взаємодія у повсякденному житті. Девіантність та різноманітність проявів соціальної поведінки. Соціальна взаємодія як процес, за допомогою якого люди діють та реагують з іншими. Визначення та види комунікації: (вербальна та невербальна комунікації). Соціальні норми та правила. Сутність і різновидність санкцій. Феномен етикету. Експерименти Г. Гарфінкеля. Соціальне конструювання реальності. Соціальна взаємодія з точки зору І. Гофмана. Феномен Інтернету: аналіз впливу мережі Інтернет на соціальне життя. Моделі масової комунікації (зміст, напрямки, вплив). Феномен медіаімперіалізму. Поняття та види девіантної поведінки. Біологічні, культурологічні, психологічні, соціологічні пояснення девіації. Теорія аномії Е. Дюркгейма, соціальної напруги Р. Мертона. Теорія стигматизації. Конфліктологічне пояснення девіації. Чинники девіації. Девіантні субкультури. Девіантність та делінквентність. Вплив ЗМІ на формування девіантної поведінки. Поняття та види соціального контролю: основні теорії. Вплив девіантних груп та об'єднань на соціальну структуру суспільства.</p>	
<p>Тема 17. Прикладна соціологія, її призначення і специфіка. Взаємозв'язок теоретичного, фундаментального напряму розвитку соціології з прикладними її аспектами. Сутність і роль теорій середнього рівня. Потреба суспільства в соціологічних дослідженнях, в соціологічній інформації. Можливості класичних теорій для пояснення явищ сучасності проблем сучасного суспільства. Соціально-практична діяльність соціолога. Методи соціальної інженерії. Соціологічні служби і організації, центри соціологічних досліджень: принципи і ефективність діяльності. Взаємозв'язок теорії і практики в науці.</p>	2
<p>Тема 18. Методологія соціологічного дослідження як спосіб наукового пізнання соціальної дійсності. «Методологія» у загальнонауковому та соціологічному знанні. Методологія, метод, методика. Методологія як спосіб наукового пізнання</p>	

<p>соціальної дійсності. Поняття методу. Системність соціологічного підходу. Знання про суспільство як системи з позиції трьох фундаментальних соціологічних категорій - суспільства, культури, особистості. Стратифікаційний, інституціональний, організаційний і комунікативний підходи - концептуальна і теоретико-методологічна основа галузевої соціології: економічної, політичної, правової, соціології релігії, освіти сім'ї і т. і.</p>	
<p>Тема 19. Види соціологічного дослідження та формування програми. Розрізнення повсякденного осягнення суспільного життя та наукового його вивчення. Повсякденні уявлення та соціологічний дослідницький проект. Поняття про соціологічне дослідження: фундаментальні та прикладні. Підґрунтя для класифікації: за характером, за типом логічної задачі, по відношенню до об'єкта та виду об'єктів дослідження й ін. Формування програми соціологічного дослідження у залежності від мети. Представлення основних елементів програми соціологічного дослідження: логічного плану, схеми понять операціональної інтерпретації (показники та індикатори), підбір методів. Написання теоретико-методологічної частини програми: інтерпретація концептуальної схеми дослідження - мета, об'єкт, предмет, задачі, гіпотези. Прогнозування соціальних процесів: обґрунтованість, повнота, валідність, точність результатів, що формує здатність оцінювати ризику</p>	2
<p>Тема 20. Спеціальні методи соціологічного дослідження. Загальнонаукові та спеціальні методи збору інформації в процесі досліджень. Якісні та кількісні методи збору первинної інформації, їх характеристика: особливості, недоліки та переваги. Основні методи збору соціологічної інформації: спостереження, опитування, аналіз документів, експеримент: переваги, особливості, недоліки. Тестові процедури. «Якісна» методологія. Дослідження біографій. Соціометричний метод. Методи аналізу соціологічної інформації: групування, класифікація, типологізація.</p>	2
<p>Тема 21. Сучасні соціологічні дослідження в Україні: стан та перспективи. Роль соціологічних співтовариств та науково-дослідних організацій в Україні та за її межами. Значення інформаційних ресурсів отримання соціологічної інформації в сучасності для фахівців природничих наук для здатності здійснювати сучасні методи аналізу даних. Перспективи розвитку соціологічної науки та соціологічних центрів досліджень соціальної дійсності.</p>	2
<p>Тема 22. Соціологічна освіта: історія розвитку, структура, форми. Зв'язок соціологічної освіти з історією соціології. Світовий досвід підготовки соціологів (з XIX століття до сучасності). Розвиток соціології і соціологічної освіти в 20-і – 30-і рр. Ренесанс соціології в 50-і–60-і роки. Введення спеціальності «прикладна соціологія» (1977). Діяльність радянської соціологічної асоціації. Відкриття перших соціологічних факультетів (1989). Соціологічна освіта як елемент системи освіти та підготовки фахівців у галузі соціології. Структура соціологічної підготовки в Україні. Загальне і специфічне в соціологічній освіті. Рівні соціологічної освіти. Об'єктивне зростання ролі соціології в суспільстві і проблеми затребуваності соціології як вузівської дисципліни. Можливості соціології в підвищенні адаптивного потенціалу особистості.</p>	2

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні заняття не передбачені.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

	Назва теми/види завдань	Кількість годин
1.	<p>Місце соціології серед різних царин знання, її взаємовідносини з іншими науками.</p> <p>Охарактеризуйте методи пізнання. Означте засоби пізнання, характерні для повсякденного знання як результату цілеспрямованого процесу. Розкрийте поняття суб'єктивності та об'єктивності, труднощі у визначенні специфіки науки та головну мета науки. Виокреміть та дайте характеристику методів наукового пізнання.</p> <p>Визначте дефініції «соціальне» у концепціях класиків соціології – О.Конта, Г.Спенсера, Е.Дюркгейма, Т.Мертонна й ін. (на вибір) та в інтерпретаціях сучасників (сформуйте тезаурус).</p> <p>Проаналізуйте інтерпретації поняття «країна», «держава», «суспільство» виокремліть спільне та особливе, опишіть сутність юридичного та соціального.(Реферат)</p>	14
2.	<p>Основні риси та поняття та категорії науки «Соціологія»</p> <p>Розкрийте сутність поняття «соціальне» як окрему реальність та порівняйте з поняттям «суспільне» і наведіть приклади, посилаючись на доробки науковців.</p> <p>Проаналізуйте соціологічні інтерпретації категорії «суспільство» та його багатозначність визначень в соціальних науках. Складіть тезаурус категорій та поняття в соціології: макро- та мікро- рівень, соціальна система та структура, соціальна динаміка та статика, соціальні відносини й ін.</p> <p>Законспектуйте роботу Е.Дюркгейма «Метод соціології», та опишіть суть і значення методу (методів) та прийомів соціологічного вивчення соціальної реальності.</p>	16
3.	<p>Об'єкт, предмет та функції соціологічного знання.</p> <p>Розкрийте спільне та різне у визначення соціально та наукової проблеми. Наведіть приклади у визначенні об'єкта і предмета соціології, аргументуючи відповідь. Проаналізуйте за власним вибором досліджувану проблему соціологічним центром і результати представте крізь призму основних функцій соціологічного знання (пізнавальні, світоглядні, методологічні, практичні, управлінські, інженерні), та їх вплив на громадську думку. Розкрийте соціологічний «кут погляду». Які, на Вашу думку, використані загальні, спеціальні соціологічних теорії у конкретному-соціологічному дослідженні (теоретична соціологія, теорії середнього рівня - спеціальні чи галузеві теорії. Роботу виконати у формі аналітичної довідки.</p>	12

4	<p>Соціологія як професія: основні вимоги та стратегії.</p> <p>У вигляді есе опишіть свою стратегію здобуття професії, бачення себе в майбутній професії, осягаючи цей шлях до рівня бакалавра, магістра. Роботу виконати крізь призму теми.</p> <p>Представте професію соціолога через широкий комплекс певних знань і навичок та віддзеркалення предмету соціології в професійних якостях соціолога. різноманіття напрямів діяльності соціолога. Опишіть морально-етичні якості соціолога крізь призму елементів забезпечення високої результативності праці соціолога. Розкрийте поняття професійної етики соціолога: сутність та елементи. Законспектуйте Професійний кодекс соціолога: структуру і ключові елементи та загальноморальні принципи соціологічного співтовариства. Відзначте етичні норми у сфері організації професійної і трудової діяльності, у сфері науково-дослідницької діяльності.</p>	14
5	<p>Тема 5. Історія становлення та розвитку соціологічної науки.</p> <p>Складіть конспект, у якому опишіть доробки представників класичного періоду, висвітлюючи хронологічний, національний, персоніфікований та проблемний аспекти. Розкрийте внутрішній і зовнішній фактори розвитку науки та особливості детермінації предметної галузі соціології. та предмет соціологічного аналізу в теоріях вчених класичного періоду.</p> <p>Соціологія та «протосоціологія». Визначення хронологічних рамок існування соціології. Створення «науки про суспільство». Генеза соціології, проголошуванні цілі та їх реалізація. Огюст Конт, Г.Спенсер, Е.Дюркгейм, Г.Зіммель, М.Вебер. Основні етапи розвитку соціології за М.Елброу.</p>	14
6.	<p>Соціологічний аналіз проблем в історії України.</p> <p>Охарактеризуйте передумови формування соціологічної думки в Україні. (П.Юркевич, Б.Кістяківський, В.Липинський, В. Старосольський, Вовк й ін. та внесок діяльності М.Грушевського у розвиток історико-соціологічної думки в Україні) Розкрийте особливості української соціологічної думки та логіку сучасних поглядів на предмет соціології. Здійсніть опис книги М.Шаповала «Соціологія».</p> <p>Опрацюйте та занотуйте у конспекті напрямки та розвиток соціологічної думки в Україні 60-х років ХХ ст. у рамках Інституту філософії АН УРСР, створення соціологічних відділів, початок функціонування перших у 1990-ті р.р.- соціологічних факультетів при Київському та Харківському, Одеському університетах, Києво-Могилянській Академії, формування Інституту соціології НАНУ та провідних українських ЗВО за напрямом підготовки «Соціологія».</p> <p>З'ясуйте передумови виникнення соціологічної асоціації України та академічних соціологічних установ і дослідницьких колективів як суб'єктів проведення фундаментальних і прикладних соціологічних досліджень та складіть історіографію. Логічний виклад теми здійсніть у Презентації.</p>	16

7.	<p>Тема 7. Тенденції суспільного розвитку в XXI столітті: загальна характеристика.</p> <p>Здійсніть підбірку цитат з монографії «Соціологічна теорія: традиції і сучасність» за перекисленими розділами: Концептуальні основи соціології XXI століття. Виклики соціології XXI століття: глобалізація, посткласицизм, постмодернізм. Роль інтегралістської соціології П.Сорокіна. Феноменологічна соціологія: досвід аналізу повсякденного світу. Етносоціологія: сучасний контекст. Сучасна соціологія конфлікту: образ соціальної реальності. Соціологія суб'єктивної реальності. Медіа та масова комунікація. Соціальний капітал у соціологічній теорії. Соціологія соціальної нестабільності. Соціологія війни.</p>	14
8.	<p>Тема 8. Інституціоналізація соціології як науки.</p> <p>Складіть схему процесу інституціоналізації соціології, вказавши етапи та характерні їм процеси утворення соціального інституту науки. вкажіть, на підґрунті яких складових елементів соціологічне знання набуло статусу наукового?</p> <p>Розкрийте поняття «інституалізація» та етапи процесу утворення соціального інституту на прикладі формування науки як соціального інституту. Опишіть роль соціології та соціологічного знання для розвитку суспільства з виокремленням основних етапів та процесів інституціоналізації: від протосоціології до сьогодення. Відзначте соціологічні співтовариства та науково-дослідні організації в Україні та за її межами та вкажіть інформаційні ресурси отримання соціологічної інформації в сучасності та опишіть перспективи розвитку соціологічної науки та соціологічних центрів досліджень соціальної дійсності. Реферат.</p>	12
9.	<p>Тема 9. Соціальні взаємодії як механізми процесів обміну у суспільстві</p> <p>Розкрийте особливості суспільств (від простого до постіндустріального) як сукупності історично сформованих способів і форм взаємодії і об'єднання (від організації спільного життя, культури, засобів та способів виробництва, діяльності, відносин, поведінки, спілкування тощо) індивідів та їх груп. Відзначте особливості підходів до вивчення суспільства: сутність, ознаки, типи тощо. У чому специфіка соціологічного аналізу суспільства: основні поняття та категорії: суспільні та соціальні відносини; потреби, інтереси та цінності як основи соціальної взаємодії та дії та місце потреб, інтересів та цінностей у системі суспільства, груповій та міжособистісній взаємодії, крос-культурних зв'язках. Виокреміть, у чому вбачаються механізми солідаризації соціуму?(М.Вебер, Т. Парсонс, Р. Мертон, Д. Рисмен, А.Маслоу та ін. Опишіть у формі доповіді, що є підґрунтям солідаризації соціуму? Розкрийте сутність суспільних та соціальних відносин.</p>	10
10.	<p>Тема 10. Соціальна система та структура суспільства.</p> <p>Складіть тезаурус категорій та понять, що дають характеристику соціальній системі та соціальній структурі сучасного суспільства. Опишіть у рефераті класифікацію та розкрийте характеристику елементів соціальної структури сучасної України. Застосуйте макро- та мікро-підходи.</p>	12
11.	<p>Тема 11. Особистість у системі соціальних зв'язків.</p> <p>Здійсніть аналіз статистичних даних щодо процесів соціальної мобільності та міграції населення України за останні 5 років і складіть моніторинг. Охарактеризуйте та розкрийте вплив об'єктивних та суб'єктивних чинників, що продукують такі процеси. Зверніть увагу на роль соціалізації особистості та поколінь. Доповідь</p>	10

12.	<p>Тема 12. Соціальна стратифікація суспільства</p> <p>Опишіть у рефераті роль/значення різних соціальних конфліктів та їх вплив на стратифікаційну систему України впродовж минулих століть та з початку XXI по сьогоднішній час. Обґрунтуйте, яка стратифікаційна система, на Ваш погляд, характерна для українського соціуму і якою ви її бачите в майбутньому?</p>	10
13.	<p>Тема 13. Соціальна мобільність та її історичні тенденції.</p> <p>Підготуйте доповідь для подальшого обговорення про основні чинники мобільності в Україні та за межами соціального простору країни. Розкрийте передумови/причини міграції й узалежнення типів і видів мобільності носіїв соціальних (соціокультурних) статусів як вузлів зв'язків, відносин діючих суб'єктів, що дозволяють визначити положення суб'єкта в соціальному просторі. Як актуалізується роль статусу, яка динаміка його змін? Розкрийте роль інтересів як синтез потреб, цінностей, мотивів дій соціальних суб'єктів в процесах різного роду мобільності.</p> <p>Наведіть приклади з вітчизняних та зарубіжних соціологічних досліджень соціальної мобільності. Опрацюйте за тематикою наукові роботи Н. Коваліско і представте класифікації щодо проблеми соціальної стратифікації сучасного українського суспільства через призму мобільності в сучасній Україні. Зосередьте увагу на становленні середнього класу в сучасному українському суспільстві.</p>	10
14.	<p>Тема 14. Соціальні процеси та соціальна динаміка суспільства.</p> <p>Складіть оповідь «Особливості соціальних змін в сучасному українському суспільстві», посилаючись на результати соціологічного моніторингу, проведеного Інститутом соціології НАНУ та ін. соціологічними Центрами України. (Н.Паніна, Є.Головаха, В.Паніотто й ін.) Надайте характеристику соціального процесу в соціальній динаміці, вказавши на соціальні зміни та соціальний розвиток у їх співвідношенні, та розкривши зміст, спрямованість та джерела соціального розвитку. Опишіть соціальні рухи, соціальні протиріччя як джерела, що впливають на соціальні зміни. Вкажіть на соціальні конфлікти у структурних та функціональних змінах у сучасній Україні, їх особливості та перспективи.</p>	10
15.	<p>Тема 15. Соціальна взаємодія у повсякденному житті. Девіантність та різноманітність проявів соціальної поведінки.</p> <p>Зробіть конспект текстів - експерименти Г. Гарфінкеля; соціальне конструювання реальності; соціальна взаємодія з точки зору І. Гофмана; теорія аномії Е. Дюркгейма; соціальної напруги Р. Мертона; теорія стигматизації. Оберіть тему та виконайте навратив .</p> <p>Феномен Інтернету: аналіз впливу мережі Інтернет на соціальне життя.</p> <p>Вплив ЗМІ на формування девіантної поведінки.</p> <p>Вплив девіантних груп та об'єднань на соціальну структуру суспільства.</p> <p>Соціальне самопочуття молоді під час агресії росії</p> <p>Сформована та представлена власна тема.</p>	10
16.	<p>Тема 16. Прикладна соціологія, її призначення і специфіка.</p> <p>У власному описі здійсніть аргументовані тези щодо потреб суспільства в соціологічних дослідженнях, в соціологічній інформації. Представте списком соціологічні служби і організації, центри соціологічних досліджень в Україні і дайте коротку довідку про них: час заснування, напрями досліджень, принципи і ефективність діяльності тощо.</p>	12

17.	<p>Тема 17. Методологія соціологічного дослідження як спосіб наукового пізнання соціальної дійсності</p> <p>Проаналізуйте, які методи у професійній діяльності ви використовуєте і на яких теоріях/концепціях вони ґрунтуються? Поясніть значення теоретичного обґрунтування застосування методу. За яких умов при вивченні певного об'єкта соціальної реальності у дослідженні ви б обрали стратифікаційний, інституціональний, організаційний чи комунікативний підходи як концептуальну і теоретико-методологічну основу галузевої соціології? Опишіть причинно-наслідковий зв'язок та прогнозовані результати.</p> <p>Спеціальні методи соціологічного дослідження. Розробіть проєкт презентації методологічної частини власної програми соціологічного дослідження з описуванням гіпотез дослідження, поставлених завдань. Обґрунтуйте сукупність спеціальних соціологічних методів Які спеціальні соціологічні технології для впровадження дослідницького проєкту ви застосуєте? Опишіть</p>	20
18.	<p>Тема 18. Види соціологічного дослідження.</p> <p>Розкрийте роль соціологічного дослідження як фундаментального так прикладного. Вкажіть особливості розвідувального, описового та аналітичного дослідження. Представте соціальний моніторинг ставлення громадян України до української мовина основі дослідження Центру Разумкова.</p>	12
19.	<p>Тема19. Програма соціологічного дослідження.</p> <p>Оберіть і сформулюйте тему для власного проведення соціологічного дослідження в межах міждисциплінарного напрямку чи певній соціологічній теорії середнього рівня. Опишіть актуальність теми, проблему та проблемну ситуацію, мету дослідження. Розкрийте ступінь наукової розробки в дослідженні проблеми і новизну (ступінь новизни) вашого наукового проєкту дослідження. Сформулюйте теоретико-методологічну частину дослідження з розробкою кожного елемента.</p> <p>Представте презентацію власної програми соціологічного дослідження з описуванням гіпотез дослідження, поставлених завдань, обґрунтуванням спеціальних методів та вибіркової сукупності з одиницями відбору. Які спеціальні соціологічні технології для впровадження дослідницького проєкту ви застосуєте? Опишіть.</p>	14
20.	<p>Тема 20. Соціологічна освіта: історія розвитку, структура, форми</p> <p>Здійсніть порівняльний аналіз світового досвіду підготовки соціологів (з XIX століття до сучасності). та в Україні. Покажіть загальне і специфічне в соціологічній освіті. Представте аргументи об'єктивного зростання ролі соціології в суспільстві і проблеми затребуваності соціології як вузівської дисципліни. Які можливості соціології в підвищенні адаптивного потенціалу особистості</p>	12
	ВСЬОГО	254

До самостійної роботи відноситься (на вибір викладача):

- [1] – підготовка до лекцій, практичних занять
- [2] – написання рефератів, ессе, оповідей, тезисів, складання тезаурусу
- [3] – індивідуальне навчально-дослідне завдання
- [4] – курсова робота тощо.

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються як загальнонаукові так і спеціальні методи навчання. Зокрема, словесні методи: лекція, дискусія, полеміка, бесіда; наочні методи: презентація, ілюстрація, демонстрація.

Методи виконання практичних завдань, спрямовані на формування теоретичних знань, практичних умінь і особистісних якостей студентів: реферування, конспектування, есе; виконання логічно обумовлених завдань щодо класифікацій, типології та з використанням методів проблемного викладу матеріалу. Активні методи: «мозкова атака», рольові ігри, ділові ігри, підготовка і здійснення виступів перед аудиторією.

Самостійна робота, з метою поглиблення знань та формування вмінь включає роботу текстовим матеріалом, навчально-методичною літературою, статистичними даними, результатами соціологічних досліджень, оприлюднених на спеціальних сайтах в мережі Інтернет українськими та зарубіжними науковими Центрами; виконанням практичних завдань: складання тематичного тезаурусу, складання згідно нормативних правил реферату, написання есе для висловлення власного кута зору та власних думок із залученням категоріального апарату соціології з метою пошуку доказових аргументів та фактів; підготовку презентацій.

Основні підходи навчання з предмету «Вступ до фаху» визначено як теоретико-пізнавальний, теоретико-методологічний, проблемно-аналітичний при умові застосування репродуктивного й творчого методів та умови проблемного викладу навчального матеріалу.

10. ФОРМИ КОНТРОЛЮ І МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Об'єктами контролю виступають теоретичні знання основних соціологічних теорій, підходів та напрямів, тезаурусу науки, навички та вміння висловлювати власну думку, застосовувати критичне мислення при аналізі спеціальних соціологічних даних, читанні наукових джерел.

При вивченні навчальної дисципліни «Вступ до фаху» здійснюється поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль проводиться з метою визначення рівня підготовленості студента з певних тем, розділів робочої навчальної програми, якості виконання конкретних завдань та здійснюється впродовж року під час проведення аудиторних занять (лекції, практичні заняття) та при виконанні самостійної роботи.

Таким чином, відбувається поточне оцінювання:

- програмного матеріалу, який викладається під час лекцій;
- питань і проблем, що обговорюються та відпрацьовуються на практичних заняттях;
- програмного матеріалу для самостійного вивчення, який передбачений робочою програмою та включає індивідуальні завдання: реферати, презентації, практичні завдання, тематичний тезаурус, есе, аналіз соціологічних та статистичних даних.

Форма підсумкового контролю – залік у першому семестрі, іспит у другому семестрі. Залік виставляється за результатами роботи здобувача впродовж усього семестру (за перший і другий змістовий модуль). Підсумкова оцінка визначається як проста сума балів за результатами поточного контролю за 100-бальною шкалою. Здобувачі одержують підсумкові оцінки за залікову навчальну дисципліну, якщо за результатами поточного контролю набирають 60 і більше балів. Якщо за результатами поточного контролю здобувач /- ка набрав /- ла 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він також може виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів підвищити свою підсумкову оцінку з дисципліни; якщо менше 60 балів, то потрібно виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів із дисципліни.

Форма підсумкового контролю – іспит – у другому семестрі.. Загальна підсумкова

оцінка (сума балів) складається з оцінки поточного контролю результатів навчання впродовж семестру та оцінки результатів навчання при проведенні контрольних заходів під час іспиту. Схема розподілу балів:

Кількість балів за поточний контроль - 60.

Максимальна кількість балів за підсумковий контроль - 40.

Критерії оцінювання поточного контролю: оцінюються знання, які виявили здобувачі при роботі на семінарських заняттях та при виконанні самостійної роботи. Додаткові до поточного оцінювання бали нараховуються за індивідуальне завдання.

Здобувач допускається до підсумкового контролю (іспиту) за навчальну дисципліну, якщо він виконав усі види практичних робіт, передбачених робочою програмою незалежно від сумарної кількості балів, отриманих за результатами поточного контролю за семестр. Повторне складання іспиту з метою покращення оцінки не допускається.

Індивідуальне завдання – Курсова робота.

Курсова робота пишеться у формі есе на тему «Соціологія для мене – це...». Вимоги до написання курсової роботи надаються викладачем на початку другого семестру.

Оцінюється у 100 балів. Підсумкова оцінка виставляється за поділом суми балів за іспит та курсову роботу.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Поточний контроль знань студентів з дисципліни проводиться за такими формами:

а) під час занять:

- опитування (усне, письмове) або тестування знань студентів з теоретичного матеріалу;
- оцінка виконання ситуаційних вправ та проблемних завдань під час заняття;

б) за результатами виконання завдань самостійного опрацювання (індивідуальних завдань):

- оцінка виконання домашніх завдань;
- презентація індивідуальних завдань;
- обговорення матеріалів для самостійного опрацювання з поставленого проблемного питання.

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
	Теоретична підготовка	Практична підготовка
Здобувач освіти Відмінно	У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки, залучає до підготовки як основну, так і додаткову літературу (монографії, періодичні видання, першоджерела, тощо). Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за	Глибоко та всебічно розкриває сутність, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання практичного завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.

	<p>допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами, аналізом та узагальненням..</p>	
Добре	<p>Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; послуговується науковою термінологією, залучає основну і додаткову літературу.</p> <p>При представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.</p>	<p>За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання, але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.</p> <p>Може використовувати знання для стандартних практичних ситуацій.</p>
Задовільно	<p>Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює значну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, висвітлює його, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих знак вивченого під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формування висновків.</p> <p>Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, допускає істотні неточності та помилки.</p>	<p>Може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання.</p> <p>Правильно вирішив половину практичних/розрахункових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого та під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p>

Незадовільно можливістю повторного складання	3	Володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу та синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки.	Планує та виконує частину практичних завдань, відсутні сформовані уміння та навички. має елементарні, нестійкі...
Незадовільно обов'язковим повторним вивченням дисципліни	3	Не володіє навчальним матеріалом	Виконує лише елементарні завдання, потребує постійної допомоги викладача.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Вид	Максимум балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Презентація	20	Здатність студента/-ки презентувати доповідь відповідно змісту навчального матеріалу та супроводити її оригінальним візуальним представленням.
Реферат	10	Здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела; продемонструвати дотримання лексичних, фразеологічних, граматичних і стилістичних норм української літературної мови.
Тезаурус	2	вміння студента працювати із спеціальною термінологією (її тлумаченням, роз'ясненням, коментарями).
Практичне завдання	5	Самостійність та змістовність виконання практичного завдання, його відповідність поставленим цілям.
Конспект	5	Вміння студента працювати із основною, додатковою, спеціальною літературою (її тлумаченням, роз'ясненням, коментарями).
Публічна доповідь	10	Здатність студента/-ки презентувати доповідь відповідно змісту навчального матеріалу, логічно викладати та обґрунтовувати навчальний матеріал, застосовувати аналіз, синтез, узагальнення, наводити приклади на основі критичного мислення робити висновки.

		Застосовувати цитування й посилання на джерела; демонструвати дотримання лексичних, фразеологічних, граматичних і стилістичних норм української ділової мови

11. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Питання до заліку

1. Види знання: повсякденне та наукове знання.
2. Наукове знання як різновид знання: специфіка та критерії .
3. Соціологія та природничі науки. Суть та значення методу
4. Соціологія та гуманітарні науки й повсякденне знання.
5. Соціологія і статистика. Статистичні дані в соціологічному знанні.
6. Поняття «соціальне». Соціологічний кут зору.
7. Об'єкт та предмет соціологічної науки.
8. Країна, держава та суспільство: тенденції, зміни, співвідношення.
9. Еволюція суспільства. Соціальний прогрес. Форми прогресу.
10. Принципи позитивізму О Конта. Теорія соціальної статистики та соціальної динаміки.
11. Органіцистська теорія Г.Спенсера. Соціальна функція та соціальний інститут.
12. Теорія солідарності Е. Дюркгейма. Категорія «соціальний факт».
13. Теорія соціальної аномії Е. Дюркгейма.
14. Розуміюча соціологія М. Вебера. Концепція «соціальної дії»
15. Теорія класів за К.Марксом. Теорія конфлікту.
16. Особливості соціологічної творчості П.Сорокіна.
17. Особливості української соціологічної думки.
18. Передумови соціологічної думки в Україні-П.Д.Юркевич, Б.О.Кістяківський й ін.
19. Внесок діяльності М.Грушевського у розвиток історико-соціологічної думки в Україні.
20. Соціологія М.Шаповала.
21. Рівні соціологічного аналізу. Макро-і мікросоціологія.
22. Спеціальні галузі соціологічного аналізу. Теорії середнього рівня
23. Соціологія як наука. Місце і роль соціології в системі суспільних наук
24. Соціологічна освіта: історія розвитку, структура, форми
25. Соціологія як професія: основні вимоги та стратегії.
26. Професійна етика соціолога.
27. Суспільство як об'єкт соціологічного аналізу
28. Прикладні аспекти використання соціологічного знання
29. Тенденції суспільного розвитку в ХХІ столітті: загальна характеристика
30. Соціологічний аналіз проблем сучасної України
31. Специфіка соціологічного підходу до аналізу суспільства.
32. Сучасне розуміння соціології як науки.
33. Місце соціології в системі суспільних наук, міждисциплінарні зв'язки.
34. Структура соціологічної системи знання.
35. Функції соціології.
36. Історичні, соціальні, культурні передумови виникнення соціології.
37. Особливості класичного періоду розвитку соціології.
38. Фундаментальні соціологічні теорії поч. ХХ ст.
39. Структурно-функціональний аналіз (загальна характеристика напряму).
40. Поняття соціального, соціальної групи, соціальної взаємодії.
41. Загальна соціологічна теорія, її сутність.
42. Класифікація спеціальних соціологічних теорій.

43. Конкретно-соціологічні дослідження: сутність і роль.
44. Взаємозв'язок рівнів соціологічного знання.
45. Теоретичні й практичні завдання соціологічної науки.
46. Основні етапи становлення соціологічної системи знань.
47. Можливості взаємодії соціології з іншими науками.
48. Соціологічна освіта як елемент системи освіти. Соціологічна освіта як підготовка фахівців у галузі соціології
49. Структура соціологічної підготовки в Україні. Загальне і специфічне в соціологічній освіті.
50. Об'єктивне зростання ролі соціології в суспільстві і проблеми затребуваності соціології як вузівської дисципліни
51. Соціальні чинники відродження соціології як науки.
52. Можливості соціології в підвищенні адаптивного потенціалу особистості.
53. Здійснення професійних стратегій соціолога в різних сферах життєдіяльності суспільства: у економічній, політичній, соціальній, духовній.
54. Вплив соціології на суспільні процеси.
55. Особлива роль соціолога в період соціальних трансформацій.

Питання до іспиту

1. Прикладна соціологія, її призначення і специфіка.
2. Взаємозв'язок теоретичного, фундаментального напрямку розвитку соціології з прикладними її аспектами.
3. Потреба суспільства в соціологічних дослідженнях, в соціологічній інформації.
4. Соціально-практична діяльність соціолога
5. Взаємозв'язок теорії і практики в науці
6. Сутність конкретно-соціологічних досліджень, їх види
7. Співвідношення теоретичного й емпіричного в конкретному соціологічному дослідженні.
8. Основні методи збору соціологічної інформації.
9. Методи аналізу соціологічної інформації.
10. Соціальна взаємодія та її види. Суб'єкти взаємодії.
11. Суспільство. Культура. Цивілізація.
12. Структура культури. Співвідношення загальнолюдської та національної культур.
13. Соціалізація особистості. Соціальна адаптація та інтеріоризація.
14. Соціалізація особистості. Етапи та агенти соціалізації.
15. Соціальний простір і соціальна структура суспільства. Загальна характеристика.
16. Соціальна структура суспільства: основні підходи у трактуванні.
17. Соціальний статус. Статусний набір особистості.
18. Соціальна роль. Рольовий репертуар особистості.
19. Соціальні інститути суспільства. Основні типи.
20. Основні соціальні інститути суспільства: структурні елементи.
21. Соціальні групи. Класифікація соціальних груп.
22. Соціальні спільноти: основні ознаки визначення.
23. Соціальні організації як структурні елементи суспільства.
24. Соціальна стратифікація суспільства. Історичні типи.
25. Основні поняття, що класифікують соціальну нерівність.
26. Соціальна стратифікація українського суспільства.
27. Соціальна мобільність. Типи та види соціальної мобільності.
28. Соціальні проблеми глобального суспільного розвитку.
29. Соціальні протиріччя та проблеми суспільного розвитку України.

30. Основні напрями соціологічних досліджень сучасної соціології в Україні.
31. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології у навчанні, науково-дослідній та науковій діяльності
32. Соціальна динаміка, соціальні змін, соціальний розвиток та їх співвідношення
33. Соціальні конфлікти у структурних та функціональних змінах.
34. Особливості соціальних змін в сучасному українському суспільстві: за результатами соціологічного моніторингу
35. «Методологія» у загальнонауковому та соціологічному знанні
36. Поняття про соціологічне дослідження: фундаментальні та прикладні.
37. Особливості розвідувального, описового та аналітичного дослідження
38. Соціальний моніторинг.
39. Основні елементи програми соціологічного дослідження
40. Загальнонаукові та спеціальні методи збору інформації в процесі досліджень.
41. Завдання до методики пошуку, виміру, реєстрації, аналізу даних
42. Основні етапи організаційної та аналітичної частин програми соціологічного дослідження.
43. Метод опитування. Способи та характеристика.
44. Анкетування. Основні способи та види.
45. Метод інтерв'ю. Переваги та недоліки у використанні.
46. Метод спостереження. Характеристика, переваги та недоліки.
47. Метод аналізу документів.
48. Метод контент-аналізу текстів.
49. Особливості використання статистики стичних даних у соціологічних дослідженнях.
50. Основи соціологічного підходу до суспільних явищ та його застосування до вивчення суспільства.
51. Соціальна реальність як об'єкт дослідження різних суспільних наук.
52. Соціальні проблеми, що вирішуються соціологією в сучасному суспільстві.
53. Специфіка соціологічного аналізу розвитку сучасних соціальних інститутів.
54. Розширення спектру явищ і процесів, які аналізуються соціологами.
55. Спрямованість вітчизняної соціології на сучасному етапі розвитку українського суспільства
56. Актуальні проблеми, що вивчаються соціологами в XX і XXI сторіччі.
57. Поява нових спеціальних соціологічних теорій як віддзеркалення розширення спектру явищ і процесів, які виступають об'єктом аналізу в соціології.
58. Соціологія як наука
59. Місце і роль соціології в системі суспільних наук
60. Соціологія як наука про соціальні спільноти та соціальні процеси, механізми їх функціонування й розвитку.

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ Форма для заліку у першому семестрі

Поточний та періодичний контроль									Всього	
Змістовий модуль 1 24 б				Змістовий модуль 2 36 б				20 б	20 б	Сума балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Презентація	Індивідуальні самостійні завдання	100

6	6	6	6	6	12	12	6	Історія становлення та розвитку соціологічної науки в Україні		
---	---	---	---	---	----	----	---	---	--	--

Форма для іспиту у другому семестрі

Поточний та періодичний контроль												Сума балів
Змістовий модуль 3 35 б						Змістовий модуль 4 25 б						
Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	100
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	40

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	Відмінно	Зараховано
85-89	B	Дуже добре	
75-84	C	Добре	
70-74	D	Задовільно	
60-69	E	Допустимо	
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. НАВЧАЛЬНО МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча програма навчальної дисципліни;
2. Силабус;
3. Мультимедійні презентації.
4. Основний навчальний матеріал (підручники, посібники)
5. Допоміжний навчальний матеріал (словники, довідники, роздатковий матеріал, матеріали Інтернету).

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Гесць ВМ. Інститути соціалізації в Україні та країнах ЄС: тенденції розвитку та ключові відмінності - Український соціум, 2011 - ukr-socium.org.ua
2. Кравчук О. Ю. Соціологія: конспект лекцій для студентів техн. спец.: навч. посіб. Нац. ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова. - Миколаїв : НУК ім. адм..Макарова, 2020. 163 с.
3. Історія української соціології : навч. посібник / К.Батаєвої, [та ін.] – К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 392с.
4. Лобанова А.С., Калашнікова Л.В. Соціологія. Вступ до спеціальності: навч.-метод. посіб.для студентів закл.вищ.освіти /; - Київ: Каравела, 2022.- 305с.
5. Матвієнко Л. В.Соціологія. Короткий конспект лекцій для студентів денної форми навчання [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Л. В. Матвієнко ; Нац. ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова. - Електрон. текст. дані (2775 кб). - Миколаїв : НУК, 2019
6. Пачковський Ю.Ф. Соціологія: теорії середнього рівня: навч. посіб. / за ред.. д-ра соціол. наук, проф.Ю.Ф.Пачковського,- Київ: Каравела, 2020. - 235 с.
7. Перевесники Незалежності. Силуети покоління у часі та подіях: [колект. монографія] / за ред. Сергія Макєєва, Наталії Коваліско, - Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. 298с.
8. Практикум з соціології: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти/ За ред.В.М. Пічі.- 2-ге вид., стереот.- Львів: «Магнолія 2006», 2012. 368с.

Додаткова література

1. Динаміка сприйняття соціальної нерівності в Україні: за даними Міжнародної програми соціальних досліджень 2009 і 2019 років [монографія] / за ред..С.Оксамитної, О.Симончук. Ін-т соціології НАН України, Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад." - Київ: Києво-Могилянська академія, 2020. 259 с
2. Захарченко М., Погорілій О. Історія соціології. Ч.1, 2. -К., 1993-1995.
3. Коваліско Н. В. Багатовимірний аналіз стратифікаційних порядків: автореф. дис д-ра соціолог. наук : Харк. нац. ун-т ім. В.Каразіна. - Х., 2010. 32 с.
4. Перевесники Незалежності. Силуети покоління у часі та подіях: [колект. монографія] / за ред. Сергія Макєєва, Наталії Коваліско, - Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. 298с.
5. Соціологія: Підручник для студентів вищих навч. закл. /За ред. В.Г. Городяненка. – К.: ВЦ «Академія», 2002. 560 с.
6. Сучасні соціальні трансформації: глобальний досвід та локальні специфікації: монографія; за ред.проф. Н Коваліско, проф. Ю.Пачковського, - Львів:ЛНУ ім.Івана Франка, 2021. 207 с.
7. Соціологія. Короткий енциклопедичний словник / За ред. В.І. Воловича. – К., 1998.
8. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі : навч. посіб./[ред.. С.У.Гончаренко, П.М.Олійник, В.К.Федоренко]. – К.:Вища школа, 2003. 323с.

Інформаційні ресурси

Сайти журналів

1. Соціологія: теорія, методи, маркетинг – <http://ecsocman.hse.ru/soc-ua/volumes.html>
2. Український соціологічний журнал – http://www.nbu.gov.ua/PORTAL/soc_gum/Ukrsocj/texts.html

Сайти соціологічних співтовариств та науково-дослідних організацій

1. Інститут соціології НАН України – <http://www.i-soc.kiev.ua>
2. Інститут демографії і соціальних досліджень НАН України – <http://www.idss.org.ua>
3. Всеукраїнська громадська організація. Соціологічна асоціація України – <http://www.sau.kiev.ua/>
4. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського. Офіційний сайт. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>
5. Національна парламентська бібліотека. Офіційний сайт. <http://www.nplu.org/>
6. Наукова бібліотека Львівського національного університету ім. І.Франка. Офіційний сайт. <http://library.lnu.edu.ua/bibl/>
7. Наукова бібліотека Одеського національного університету ім.І.І. Мечникова. Офіційний сайт <http://lib.onu.edu.ua/>

Класрум навчальної дисципліни «Вступ до фаху» для першого курсу бакалаврі ату.